

MATJAŽ GERŠIČ

Slika 3: Grad Zrinskih v Brodu na Kolpi.

organov, saj gre za edinstvene populacije na edinstvenem in specifičnem biogeografskem območju, ki ga je treba enotno upravljati. Trenutno čezmejni načrti upravljanja, ki temeljijo na poznavanju biologije vrst in pričakovanih podnebnih spremembah v prihodnosti, še niso razviti.

Projekt na ZRC SAZU Geografskem inštitutu Antona Melika vodi Mateja Breg Valjavec skupaj z več sodelavkami in sodelavci. Zadolženi so predvsem za delovni paket 1 z naslovom »Življenjski prostor na krasu skozi čas«, sodelovali pa bodo tudi pri ostalih delovnih paketih. Delovni paket 1 vsebuje več dejavnosti, med drugimi vzpostavitev daljinskega in stacionarnega monitoringa za ohranjanje biotske raznovrstnosti, pripravo regionalnega modela sprememb rastlinskega pokrova in okoljskih razmer ter ugotavljanje razširjenosti Natura 2000 rastlinskih vrst na čezmejnem programskem območju.

Matjaž Geršič

Strokovna ekskurzija študentov z Oddelka za geografijo Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem v Bosno in Hercegovino

Sarajevo, Bosna in Hercegovina, 15.–20. 4. 2024

Med 15. in 20. aprilom 2024 so sodelavci Oddelka za geografijo Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem v sodelovanju z Oddelkom za geografijo Naravoslovno-matematične fakultete Univerze v Sarajevu izvedli šestdnevno strokovno ekskurzijo za študente geografije v Bosno in Hercegovino. Ekskurzija je sledila uspešno izpeljanim terenskim vajam za študente iz Bosne in Hercegovine po Sloveniji, ki sta jih omenjeni ustanovi izvedli v letu 2023 in so v svojem programu povezale predstavnike vseh slovenskih geografskih ustanov. Oba strokovna obiska študentov in profesorjev sta bila financirana s strani CEEPUS Regionalnega programa mobilnosti za izobraževanje in usposabljanje v terciarnem izobraževanju (*Central European Exchange Program for University Studies*), v sklopu katerega že od leta 2006 deluje mreža mobilnosti *GeoRegNet*, ki povezuje univerzitetne ustanove s področja geografije in regionalnega razvoja v 12 državah Srednje in Jugovzhodne Evrope.

Strokovna ekskurzija je bila namenjena spoznavanju geografskih značilnosti Bosne in Hercegovine ter razširitvi znanja, ki ga študenti pridobijo tekom študija. Prvenstveno je bila predvidena za študente 2. in 3. letnika enopredmetne študijske smeri Geografija, ki so lahko v okviru terenskih vaj opravili pedagoško enoto *Terenski seminar Jugovzhodna Evropa* in tako pridobili tri ECTS kreditne točke. Hkrati

se je program ekskurzije povezoval s številnimi drugimi predmeti kurikuluma in je tako omogočal nadgradnjo obravnavanih vsebin v primerjalni perspektivi obeh držav. Vsebinski poudarki programa ekskurzije so bili določeni na predhodnih usklajevalnih sestankih predstavnikov obeh oddelkov in so vključevali širok nabor tem s področij fizične in družbene geografije. Študenti so se tako seznanili z reliefnimi, podnebnimi, hidrogeografskimi, zgodovinskimi, poselitvenimi, demografskimi, gospodarskimi in drugimi značilnostmi Bosne in Hercegovine, pri čemer je bil poudarek predvsem na območju Federacije Bosne in Hercegovine. Udeleženci so tekom ekskurzije bivali v Sarajevu, zato je bil program terenskih vaj zasnovan v obliki samostojnih pol- oziroma enodnevnih ekskurzij z vsakokratnim izhodiščem v Sarajevu. Program aktivnosti je poleg glavnega mesta in njegove širše okolice vključeval tudi obisk posameznih naselij oziroma območij v vzhodnem, jugozahodnem in osrednjem delu države.

Skupno se je ekskurzije udeležilo 19 študentov, ki sta jih vodila dr. Miha Koderman in asistentka Adrijana Perkon. Na Oddelku za geografijo Naravoslovno-matematične fakultete Univerze v Sarajevu so bili v izvedbo ekskurzije vključeni dr. Aida Korjenić, oddelčna koordinatorica za CEEPUS izmenjave, dr. Edin Hrelja, predstojnik oddelka, in sodelavci dr. Boris Avdić, dr. Amra Banda, dr. Ranko Mirić ter dr. Amina Sivac, skupaj s številnimi predstavniki lokalnih partnerskih ustanov, ki so udeležence vodili tekom ekskurzije. Udeležencem ekskurzije je sofinanciranje iz programa mobilnosti CEEPUS omogočilo finančno pokritje stroškov za bivanje v hotelu v Sarajevu, dodatna finančna sredstva pa so študenti pridobili s strani Študentskega sveta Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem.

Udeleženci strokovne ekskurzije so se v ponedeljek, 15. 4., zjutraj zbrali v Kopru, nato pa jih je pot mimo Ljubljane, Zagreba, Gradiške in Doboja vodila do glavnega mesta Bosne in Hercegovine.

MIHA KODERMAN

Slika 1: Drugi dan strokovne ekskurzije sta dr. Amina Sivac in dr. Ranko Mirić udeležencem podrobno predstavila zgodovinski razvoj Sarajeva. Na sliki je skupina zbrana pred sebilom, lesenim vodnjakom na Baščaršiji, ki je eden od simbolov glavnega mesta.

Po prihodu v Sarajevo so se namestili v hotelu ob železniški postaji, kjer so se srečali tudi z gostitelji profesorji z Oddelka za geografijo Naravoslovno-matematične fakultete Univerze v Sarajevu. Skupaj so nato obiskali prostore fakultete, kjer jih je sprejel predstojnik oddelka dr. Edin Hrelja s sodelavci. Gostitelji so udeležencem ekskurzije predstavili oddelek ter možnosti študija na njihovi fakulteti, potem pa so se skupaj odpravili v stari del mesta z Baščaršijo (slika 1).

V torek, 16. 4., so udeleženci pod vodstvom dr. Amine Sivac in dr. Ranka Mirića spoznavali geografske in zgodovinske značilnosti glavnega mesta. Dodobra so se spoznali z razvojem mesta skozi posamezna obdobja pestre zgodovine, k čemur je pripomogel tudi voden obisk Narodnega muzeja Bosne in Hercegovine. Gostitelja sta poseben poudarek namenila tudi vojnemu obdobju v 90. letih 20. stoletja, ki je močno zaznamoval tudi njiju osebno. Skupina je z zanimanjem prisluhnila izkušnjam dr. Sivac iz tega obdobja, ki jih je opisovala v Velikem parku ob spomeniku 1621 umrlim otrokom, ki so bili ubiti tekom skoraj štiriletnega obleganja Sarajeva. Podobno doživeta je bila razlaga dr. Mirića ob Tunelu odreditve (*Tunel spasa*), ki je bil leta 1993 med obleganjem mesta zgrajen pod sarajevskim letališčem in povezuje naselji Butmir in Dobrinja. Za mnoge pretresljiv dan so sklenili z obiskom spominskega kompleksa Vraca, ki se nahaja na severnih pobočjih vzpetine Trebević na jugovzhodnem obrobju mesta.

Tretji dan (17. 4.) je udeležence pot vodila v jugozahodni del države, v Hercegovino. Po vožnji mimo Konjica so prvi postanek naredili v Jablanici ob spomeniku bitke na Neretvi, kjer sta jim vodnika dr. Boris Avdić in dr. Ranko Mirić na kratko predstavila zgodovinske okoliščine tega pomembnega spopada. V nadaljevanju so študenti in profesorji sledili toku omenjene reke, ob poti pa občudovali visoke vrhove gorskega masiva Prenj. Osrednji del dneva so preživel v Mostarju (slika 2), kjer so opazovali pestro ponudbo trgovin v mestnem jedru, spremljali pa so tudi skok pogumnega domačina, ki se je z znamenitega starega mostu pognal v reko Neretvo. Po kosilu so pot nadaljevali proti mestu Stolac in nekropoli Radimlja, kjer so si ogledali srednjeveške kamnite nagrobne spomenike stečke. Slednji so od leta 2016 del kulturne dediščine Unesca, ki je v tem primeru povezala štiri države nekdanje Jugoslavije v skupni nominaciji. Krajši postanek so za tem naredili še v mestu Stolac ob reki Bregavi, ki je poznano po razvejanem obzidju in je zaradi svoje naselbinske dediščine zavarovano kot mesto spomenik.

V programu četrtega dne (18. 4.) so bila mesta in območja vzhodnega dela države, udeležence pa je na poti spremljal dr. Edin Hrelja. Po odhodu iz Sarajeva je skupina kmalu vstopila na ozemlje Republike Srbije in se napotila proti vasi Tjentište, ki je izhodišče za obisk Narodnega parka Sutjeska, najstarejšega narodnega parka v Bosni in Hercegovini. Zavarovano območje parka vključuje del porečja reke Sutjeske ter njenih pritokov, v njem pa je tudi najvišji vrh države, Maglić (2386 m). Območje je poznano tudi kot prizorišče ene najbolj pomembnih bitk druge svetovne vojne, bitke na Sutjeski, na katero danes opominja veličasten spomenik, monumentalno delo kiparja Miodraga Živkovića. Zaradi časovne stiske si študenti in profesorji niso utegnili podrobneje ogledati osrednjega dela parka, obiskali pa so Hišo spomina (*Spomen dom*) z restavriranimi freskami in že omenjeni spomenik 3301 padlim partizanom (slika 3). Pot so nadaljevali ob reki Drini proti mestu Goražde, kjer so v lokalnem muzeju (*Zavičajni muzej*) spoznali vsakdanje življenje in zgodovinske artefakte iz časa zadnje vojne. Zadnja postaja tega dne je bilo mesto Višegrad z znamenitim mostom Mehmed Paše Sokolovića iz druge polovice 16. stoletja. Zgodovinske okoliščine, ki so pripeljale do izgradnje mostu, je slikovito opisal Ivo Andrić v delu *Most na Drini*, udeležencem pa jih je na doživetu opisala predstavnica lokalne turistične organizacije, ki jih je spremljala tudi do novejšega dela mesta, poimenovanega Andrićgrad.

Peti dan (19. 4.) strokovne ekskurzije je bil namenjen obisku osrednjega dela države, program pa sta vodili dr. Aida Korjenić in dr. Amra Banda. Skupina se je najprej odpravila v mesto Travnik, ki leži ob reki Lašvi ob pobočju vzpetine Vlašić in je glavno mesto Srednjobosanskega kantona. Po prehodu skozi stari del mesta so si ogledali trdnjavo ter se pogovorili o naravno- in družbenogeografskih značilnostih območja. Pot so nadaljevali v mesto Jajce, kjer jih je sprejel direktor Javne agencije za kulturnozgodovinsko in naravno dediščino ter razvoj turističnega potenciala mesta Jajce. Predstavil jim je pestro zgodovino mesta, ki je imelo pomembno vlogo že v času srednjeveške kraljevine Bosne, saj je bila tu med drugim rezidenca zadnjega bosanskega kralja Stjepana Tomaševića. V novejši zgodovini

MIHA KODERMAN

Slika 2: Po Hercegovini sta udeležence vodila dr. Boris Avdić in dr. Ranko Mirić (prvi in drugi z desne).

MIHA KODERMAN

Slika 3: Narodni park Sutjeska je najstarejši narodni park v Bosni in Hercegovini, v njem pa je tudi najvišji vrh države, Maglić (2386 m). Območje je poznano po bitki na Sutjeski, na katero opominja veličasten spomenik kiparja Miodraga Živkovića.

MIHA KODERMAN

Slika 4: Podzemna cerkev (kripta) s katakombami na območju trdnjave nad Jajcem priča o pestri zgodovini mesta, ki je imelo pomembno vlogo že v času srednjeveške kraljevine Bosne.

ADRIJANA PERKON

Slika 5: Reka Pliva je poznana po ustvarjanju lehnjakovih tvorb, ki so sooblikovale tudi slikovite slapove pri Jajcu.

je Jajce poznano predvsem kot kraj drugega zasedanja Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije, zato je pogosto izpostavljeno kot rojstno mesto socialistične Jugoslavije. Udeleženci so si v mestu ogledali tempelj boga Mitre, se povzpeli na obzidje trdnjave nad mestom ter se na vodenem ogledu spoznali še s številnimi kulturno-zgodovinskimi spomeniki (slika 4). Ob mogočnih slapovih reke Plive (slika 5) so prisluhnili razlagi o hidrogeografskih lastnostih okoliških rek, zlasti v tem obdobju precej vodnatega Vrbasa. Predzadnji dan strokovne ekskurzije so sklenili s sprehodom ob Plivskih jezerih, ob katerih so razpravljali o problematiki turizma na tem območju.

Sobota, 20. 4., je bila zadnji dan ekskurzije in je bila pretežno namenjena vrnitvi udeležencev v Koper. Kljub temu sta gostitelja dr. Aida Korjenic in dr. Ranko Mirić dopoldne udeležencem pripravila zanimiv program z dvema daljšima postankoma v bližini rudarskega mesta Kakanj. Prvi je bil namenjen obisku frančiškanskega samostana Kraljeva Sutjeska, ki aktivno deluje že skoraj 650 let in je tesno povezan z dediščino bosanskih kraljev. Samostanska knjižnica in muzej, po katerih je udeležence vodil mladi duhovnik iz reda frančiškanov, pater Antonio Baketarić, hrani obsežno zbirko inkunabul in matičnih knjig, ki so med najstarejšimi na območju Bosne. Po obisku samostana so se študenti in profesorji ustavili še v bližini rudnika rjavega premoga Kakanj, ki je bi odprt že ob koncu 19. stoletja in uspešno deluje tudi po prehodu v tržno gospodarstvo. Opazovali so območja nekdanjega odprtega površinskega kopa premoga in se seznanili z vlogo termoelektrarn v energetske bilanci Bosne in Hercegovine. Po kosilu je sledil sklep vsebinskega dela strokovne ekskurzije in slovo od sarajevskih kolegov ter pot proti Sloveniji.

Udeleženci terenskih vaj po Bosni in Hercegovini so, zahvaljujoč aktivnemu angažmaju kolegov z Oddelka za geografijo Naravoslovno-matematične fakultete Univerze v Sarajevu, dobili podroben vpogled v številne geografske problematike tega območja. Bosna in Hercegovina jim bo nedvomno ostala v spominu po bogati zgodovini in kulturi, izjemni geografski in biološki raznolikosti ter gostoljubnih in ponosnih prebivalcih z odličnim smislom za humor.

Več fotografskih utrinkov s strokovne ekskurzije je dostopnih na spletni strani Oddelka za geografijo Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem:

<https://fhs.upr.si/studentje-geografije-na-terenskih-vajah-v-bosni-in-hercegovini/>.

Adrijana Perkon, Miha Koderman

»Imenoslovni teden« v Pragi

Praga, Češka, 14.–18. 5. 2024

Tretji teden maja je Praga gostila tri dogodke, povezane s proučevanjem zemljepisnih imen. 14. in 15. maja je potekalo **26. zasedanje Delovne skupine za eksonime** (*Working group on exonyms*), ki deluje v okviru Skupine strokovnjakov Organizacije združenih narodov za zemljepisna imena (UNGEGN). Prvi dan je sestanek gostil Inštitut za etnologijo pri Češki akademiji znanosti (*Etnologický ústav Akademie věd České republiky*), drugi dan pa Geodetska uprava Češke republike (*Český úřad zeměměřický a katastrální*). Srečanje je bilo namenjeno razpravi o dveh osrednjih temah. Prva tema je bila priprava predloga resolucije o uporabi in zaščiti eksonimov na zasedanju UNGEGN-a leta 2025. Prizadevanja o omenjeni resoluciji trajajo že več let in leta 2022 na sestanku v Ljubljani je bil že dosežen kompromis, ki pa na zasedanju UNGEGN-a leta 2023 v New Yorku žal ni dobil zadostne podpore. Posebnega napredka tudi v Pragi ni bilo. Delegati smo se dogovorili, da bomo razpravo nadaljevali v obliki spletnih sestankov in v roku enega leta skušali pripraviti nov osnutek resolucije.

Druga napovedana tema je bila odprava nekaterih nejasnosti pri delitvi zemljepisnih imen na endonime in eksonime. Tudi o tej temi je bilo v preteklosti že govora, ponovno pa so nekateri delegati predlagali razpravo o tej temi, predvsem o pojmih »eksonimoidi« in »endonimoidi«. Na sestanku pa do poglobljene razprave o tej temi zaradi pomanjkanja časa ni prišlo. Kot običajno so posamezniki predstavili tudi nekatere druge prispevke, povezane z eksonimi, na primer o češkem imeniku eksonimov *Jména*